

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И
ГОРИТЕ

ПРОГРАМА ЗА
МОРСКО ДЕЛО И
РИБАРСТВО

ПРОТОКОЛ

ОТ

ДЕВЕТТО ЗАСЕДАНИЕ НА КОМИТЕТА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА МОРСКО ДЕЛО И РИБАРСТВО (ПМДР) 2014-2020 Г.

12 февруари 2020 г.

Хотел „Интерконтинентал“, гр. София

ДНЕВЕН РЕД

- 9:00 – 9:30** Регистрация на участниците и welcome coffee
- 9:30 – 9:50** Откриване на деветото заседание на КН на Програмата за морско дело и рибарство 2014-2020 г. (ПМДР)
- 9:50 – 10:00** Одобряване на проекта на дневен ред
- 10:00 – 10:30** I. Представяне на информация за напредъка по ПМДР
- 10:30 – 11:15** II. Представяне, обсъждане и одобряване на изменението на Програмата за морско дело и рибарство 2014-2020 г.
- 11:15 - 11:30** III. Представяне, обсъждане и одобряване на изменената Индикативната годишна работна програма за 2020 г. на ПМДР
- 11:30 – 11:45** IV. Представяне, обсъждане и одобряване на предложеното изменение на критериите за подбор на проекти

- 11:45 – 12:15** V. Представяне на възможностите за използване на финансов инструмент по ПМДР
- 12:15 – 12.30** VI. Представяне на отчета на Годишния план да действие по ПМДР за 2019 г. в изпълнение на Националната комуникационна стратегия 2014-2020 г.
- 12:30 – 12.45** VII. Представяне на концепция на Министерството на земеделието храните и горите по мярка 5.3 „Мерки за предлагане на пазара“ от ПМДР
- 12:45 – 13:00** VIII. Напредък при подготовката на програмен период 2021–2027 г.
- 13:00 –13:15** Закриване на заседанието на КН на ПМДР – заключителни думи
- 13:15** Обяд

Д-р Лозана Василева, заместник-министър на земеделието, храните и горите и Ръководител на Управляващия орган откри деветото заседание на КН на Програмата за морско дело и рибарство (ПМДР) 2014-2020г. с приветствие и благодарности към участниците в заседанието. Съобщи за постигане на изпълнението на правило N+3 за 2019 г., за извършените плащания в размер на 117% за тази година. Г-жа Василева отправи своите благодарности към: Управляващия орган по програмата, МЗХГ, Държавен фонд „Земеделие“, Сертифициращия орган, Одитния орган, Генерална дирекция на „Морско дело и рибарство“ на Европейската комисия. Д-р Василева разкри поставените цели за 2020 година, които включват: изменение на ПМДР, релокиране на средства от мерки с нисък интерес към мерки с висок интерес, откриване на 15 приема до средата на годината, и договаряне на одобрените проекти до края на 2020 г. Отбелязано бе необходимостта от въвеждане на финансов инструмент по 5 мерки, което ще подпомогне бенефициентите при изпълнението на проектите. Съобщено бе стартирането за работата на Националната рибарска мрежа и сътрудничеството ѝ с Местните инициативни рибарски групи (МИРГ). Г-жа Василева информира членовете на КН за стартирането на 18 февруари 2020 г. в гр. Стара Загора на кампания за обучение на бенефициентите по програмата във връзка с прилагане на процедурите за избор на изпълнители.

Думата бе дадена на **г-жа Адамова** от Генерална дирекция на „Морско дело и рибарство“ на Европейската комисия, която отбеляза прогреса от миналата година, увеличаването на плащанията, също така насърчи всички от присъстващите да увеличат усилията си за по-добри резултати и да бъде избегната загубата.

Д-р Василева предложи в дневния ред да бъде включена още една точка: „Информация за Концепцията на Министерството на земеделието, храните и горите във връзка с участието в подаването на проект по мярка 5.3 – Мерки за предлагане на пазара“.

По предложението проект на дневен ред нямаше постъпили коментари. Дневният ред бе приет от членовете на КН на ПМДР.

Комитетът за наблюдение реши:

Приема единодушно дневния ред.

ПЪРВА ТОЧКА ОТ ДНЕВНИЯ РЕД

Представяне на информация за напредъка по ПМДР

Информация за напредъка по ПМДР бе представена от **Антоанета Хюбнер**. Договорените средства са 136 милиона лева, а изплатените 48 милиона лева. От хронологията се разбира, че програмата се развива в положителна насока. Стана ясно, че прогнозите за 2020 г. са още по-амбициозни – очаква се по приоритет 1 в края на годината да бъдат изплатени 12 милиона, по приоритет 2 – около 13 милиона, по приоритет 3 – 1,5 милиона, по приоритет 4 – 1,8 милиона, по приоритет 5 – 8 милиона, по приоритет 6 – 880 хиляди, по Техническа помощ – 1,9 милиона. Предстоят да бъдат отворени нови 15 процедури по ПМДР. Предвидени са редица информационни събития за популяризиране на Програмата.

Предстои промяна в програмата, изразяваща се в прехвърляне на средства към мерки с подчертан интерес и прилагане на финансови инструменти (като иновация). Предстои стартиране на работата и на Тематичната работна група за новия програмен период. Към края на това тримесечие и началото на следващото се очаква да има първи проект на Програмата за период 2021-2027 г.

Отчетен бе и напредъкът при изпълнение на подхода BOMP – към момента са отворени 31 процедури, подадени са 41 проектни предложения, 15 процедури са преминали на етап обществено обсъждане и предстои официалното им отваряне. Амбицията е до края на годината да се открият абсолютно всички процедури – 15 по програмата и 53 на МИРГ.

Г-жа Василева даде думата за коментари по предоставената информация за напредъка по изпълнението на ПМДР.

Думата взе **г-жа Адамова**, като изрази недоволство, че във връзка с изменението на ПМДР повечето намаления идват от бюджетите по приоритет 1. Според нея, така България не помага да постигане целите на Общата политика по рибарството и посъветва Управляващия орган да предприеме всички необходими действия, за да

увеличи интереса на потенциалните бенефициенти по тези мерки и така да се увеличи усвояването по тях. Във връзка с релокация на средства по приоритет 2 и приоритет 3, г-жа Адамова отбеляза, че се прави възможно най-доброто. По приоритет 4 изрази загриженост относно забавянето на прилагането. Напредъкът е много по-бавен от очаквано. Много важно е всички приеми да се отворят и максимално скоро да се сключат договори, да се гарантира започването на реализацията на тези проекти. По отношение на приоритет 5 поиска повече информация по отношение на оценката на Плана за производство и маркетинг на единствената организация на производителите, а по приоритет 6 г-жа Адамова отбеляза, че важно е да се гарантира координация между всички ангажирани страни и да се постигне напредък.

Думата взе **г-н Тачо Пашов** от Национална асоциация на рибопроизводителите, като според него прави впечатление географската концентрация на част от финансовите инструменти в страната - някои бенефициенти в предишния и в настоящия програмен период получават доста крупни суми по програмата, но не се усеща тяхното производство. Отбеляза, че Програмата е стартирала 2014 г., а сега сме 2020 г. и разплатените средства са 20% – учудващо малък процент. Разбираемо е, че в момента се наваксва нещо, но трябва да се избегне географски неправилното разпределение и средствата да се концентрират в определени бенефициенти. Тези в аквакултурата, които получават парични средства, трябва да правят реално производство. Г-н Пашов приветства подхода Министерството на земеделието, храните и горите да извършва промоционални кампании. В предходния програмен период това се е извършвало от общините и то хора, които са нямали реален интерес от вдигането на консумацията. Във връзка с прехвърлянето на средства, според г-н Пашов аквакултурата е отхвърлена и поиска коментар за това от Управляващия орган.

Думата взе **г-н Стоян Котов**, директор на дирекция „Морско дело и рибарство“, като поясни, че ПМДР е секторна програма. Основният инструмент за териториално въздействие е подходът Водено от общностите местно развитие (ВОМР), насочен към регионите, зависещи от риболов и аквакултура. Процедурите, свързани с развитие на аквакултурата са конкурентни. По ПМДР се подпомагат кандидати, които отговарят на изискванията и критериите по програмата, независимо от тяхното териториално разпределение. Г-н Котов пое ангажимент на следващото заседание да бъде представена информация за териториалното изпълнение на приоритет 2, както и разделението по видове и по очаквани количества според производствените програми на бенефициентите. По отношение на ръста на производството и въздействието на предишната програма – по официално представени данни за развитието на сектора, делът на аквакултурата се е удвоил. На следващата среща с бранша тези данни ще бъдат предоставени. Там ясно се очертава постоянството на уловената риба спрямо произведената. Не така изглежда обаче ситуацията в рибарството – т.е. динамика по отношение на уловите не се отчита.

Думата взе кметът на община Поморие – **г-н Иван Алексиев**, като отбеляза, че консумацията на риба не е спаднала, но риба в Черно море няма. Подчерта, че общините не са пречка на бизнеса и всяка една община спазва механизма за ДДС.

След приключване на дебата, **д-р Василева** предложи да се премине към **ВТОРА ТОЧКА ОТ ДНЕВНИЯ РЕД:**

Представяне, обсъждане и одобряване на изменението на ПМДР 2014 – 2020 г.

Думата бе дадена на **г-н Котов**, който подчерта, че основната цел на изменението е осигуряване на изпълнението на ПМДР. Идеята е да се постигне максимален ефект с оставащия бюджет от програмата, защото в голяма степен той вече е договорен. Едно от основните направления, в които ще се пренасочат средства е финансовият инструмент по програмата за около 5,4 млн. лв. с цел облекчаване на бенефициентите по следните инвестиционни мерки: мярка 2.2 „Производствени инвестиции в аквакултурата“, мярка 2.3 „Насърчаване на новите производители на аквакултури“, кандидатите по мерки от стратегите по подхода BOMP и мярка 5.4 „Преработка на продуктите от риболов и аквакултури“.

Г-н Котов посочи, че другата причина за промяна на програмата е необходимостта да бъдат подсилени мерките, които ще гарантират адекватно разходване на средствата по програмата. Това може да стане с мярка 1.8 „Рибарски пристанища, кейове за разтоварване и лодкостоянки“, мярка 2.3 „Насърчаване на новите производители на аквакултури“, мярка 5.4 „Преработка на продуктите от риболов и аквакултури“. В рамките на приоритет 6 всички средства от мярка 6.2 се прехвърлят към мярка 6.3, предвид липсата на законово основание за прилагане. Г-н Котов подчерта, че посочените мерки, в най-голяма степен допринасят за изпълнението на програмата. Мярка 1.8 се подкрепя и изпълнява от общините. Има доказан висок праг на усвояване на бюджетни средства и компенсира неизпълнението на някои от мерките по ос 1. Има директен принос по отношение прилагането на Общата политика в областта на рибарството чрез подпомагане на задължението за разтоварване на уловите. По мярка 2.3 има доказан висок праг на усвояемост - към момента ангажираността на бюджета е над 61%. Г-н Котов посочи, че по данни на ИАРА потреблението на риба се увеличава и подчерта, че държавата има интерес от изграждането на съвременни производствени мощности. По мярка 5.4 е ангажиран е 86% от бюджета. В оценка са редица проектни предложения и УО ще продължи да финансира преработвателните мощности, за да се създава все по-конкурентоспособен сектор в страната.

Г-н Котов посочи, че мерките, които се ще редуцират са от приоритет 1. По отношение на приоритет 2 редукция се предлага на 3 мерки – иновации, преминаване към схеми по управление на околната среда и аквакултури, осигуряващи екологични услуги. Г-н Котов подчерта, че по нито една мярка бюджетът не се финализира, а се препрограмира според нейния потенциал. Изключение от това прави само мярка 6.2, която се закрива.

Д-р Василева даде възможност за коментари по предложението на УО за изменение на ПМДР. По темата, мнението на **г-н Тачо Пашов** е, че аквакултурата и новите производители е все още нещо далечно. Той призовава всички, които пишат новата програма да обмислят вариант как мярката да се приложи и все пак парите да стигнат до реалните производители.

Коментарите на **г-н Янко Янков** от Асоциация на природозащитните организации, ловно-рибарските дружества и клубовете по спортен риболов са по две мерки - 2.5 и 6.2. По мярка 2.5 подчерта, че предвид това че тя е компенсаторна, не следва да се

вменяват специални правила на производителите на аквакултури за опазване на околната среда. По отношение на мярка 6.2 според него трябва да се създадат други условия, за да се ползва мярката, които да са релевантни на опазването и устойчивото ползване на крайбрежните ресурси, защото очевидно плановете за управление няма да има, но пък има Натура 2000.

Г-н Иван Алексиев повдигна темата за язовирите в България. По думите му те не представляват пречка на бизнеса за кандидатстване по проекти. През първия програмен период са били реализирани три пристанища Черноморец, Сарафово и Поморие. Той заяви, че това ще помогне за развитието на рибарството и бизнеса.

В дискусиата се включи и **г-жа Адамова**, като подчерта, че всички поправки на програмите, представени от страните-членки на Европейската комисия, трябва да бъдат много добре обяснени и защитени относно пренасочването на ресурсите. За мерките, които са с по-нисък интерес, Управляващият орган ще предприеме мерки, за да се подобри ситуацията и да бъдат усвоени. За финансовите инструменти ще трябва да се предоставят много добра обосновка относно предложеното им използване, за да се гарантира, че всички критерии и условия в общите регулации ще бъдат изпълнени.

В отговор на коментарите, **г-н Котов** поясни, че по отношение на мярка 1.8 с освободения ресурс, следващият прием по мярката ще бъде насочен изцяло към дребномащабния крайбрежен риболов и към изграждане на лодкостоянки. По отношение на мярка 2.5, г-н Котов подчерта, че на база на проведената информационна кампания и анализа на постъпилите предложения към настоящия момент няма капацитет да бъде усвоен остатъчният бюджет по мярката. Отварят се всички букви по регламент, свързани с компенсации и щети, които носят аквакултурните производители, с удвоен бюджет на това, което е получено като проектни предложения. Кандидатите ще имат възможност да се възползват, или тези, които не са успели да заявят щети. За способността на сектора да се увеличат преработвателните мощности г-н Котов отбеляза, че има постъпило становище от междубраншовата организация „БГ фиш“, която демонстрира капацитет и готовност да усвои повече средства. Това заедно с високия процент на договорени средства по мярката е причината, която кара УО да прехвърли средства към мярка 5.4. По отношение на мярка 6.2, полученото становището на МОСВ показва, че УО не може самоцелно да финансира каквито и да било мерки, били те в Натура 2000. С оглед на ограничението на движение на средства в ос 6 УО насочва средствата към мярка 6.3 за повишаване на знанията за морската среда.

Г-н Николай Йонов, Централно координационно звено посочи, че в изменението на текста на програмата в частта „Финансови инструменти“ – т. 14 е необходимо с по-голяма категоричност да се посочи намерението финансовите инструменти да бъдат приложени и през този програмен период.

След изчерпване на дебата по тази точка, **д-р Василева** подложи на гласуване изменението на Програмата за морско дело и рибарство 2014-2020 г. и даването на мандат на Управляващия орган да извърши измененията в програмата и да я изпрати през информационната система SFC 2014, след което да уведоми членовете на

Комитета по наблюдение за финалния документ. Изменението бе одобрено единодушно от членовете на Комитета за наблюдение.

Комитетът за наблюдение реши:

Одобрява изменението на Програмата за морско дело и рибарство 2014-2020 г.

Премина се към ТРЕТА ТОЧКА ОТ ДНЕВНИЯ РЕД:

Представяне, обсъждане и одобряване на изменената Индикативната годишна работна програма за 2020 г. на ПМДР

Думата бе дадена на **г-жа Антоанета Хюбнер**. Тя започна с това, че предстои до средата на годината да бъдат обявени 15 приема по програмата. Започна с това, че изменението на ИГРП, които са засегнати в Приоритет 1, са мярка 1.1, 1.2, 1.4, 1.5, 1.6 и 1. Стана ясно, че мярка 1.1 не е изпълнена, а мярка 1.2 има промяна в бюджета, тъй като е бил изявен слаб интерес и липса на проектните предложения, мярка 1.4 е трябвало да бъде обявена в края на годината с мярка 1.5 и 1.6, защото е отложено стартирането на приемите. Управляващият орган трябва да е по-целеси и да бъде свързан със събирането на отпадъци в морето и пластмаса. Мярка 1.8 е с нов прием, средствата са в резултат от прехвърлянето на свободните пари от неатраktivните мерки съгласно разпределението. Мярка 2.1 променя фокуса си към оперативни разходи, а не инвестиционни. Мярка 2.2 отговаря за два приема в сектор „Малки проекти“ няма промяна. На предходното заседание бе съобщено, че ще се изчака приключването на оценките, избора на изпълнител. Освобождават се средства, защото има отказани и не приключили проекти поради липса на финансиране. По много причини се освобождават средства и вече има фиксирани бюджети по сектор „Малки проекти“ – 500 хил. лв.; и сектор „Големи проекти“ – около 6 млн. лв.

В презентацията бе пояснено, че ще се засегне въпроса за Управляващият орган, който е взел решение поради големия интерес да намали горния праг по мярка 2.2 и мярка 2.3. Горните прагове ще са по 550 хил. лв., а не по 850 хил. лв., както се среща в първоначалните варианти. Мярка 2.3 има свободни ресурси на този етап. Редуциран е максималния праг на 550 хил. лв. Гласувано бе в следващата презентация, свързана с критериите. Следващите две мерки са били обявени за текущата година. За мярка 5.1 бе даден остатъчният бюджет. Тази мярка бе обявена на предно заседание на Комитета и е заложена в Индикативната годишна работна програма. Мярка 5.4 е породила голям интерес има по-голям бюджет на постъпилите проектни предложения от бюджета по обявената процедура. Предприети са действия от Управляващия орган и е стартиран още един прием по мярката. Целият бюджет е прехвърлен от мярка 6.2 към 6.3. Антоанета Хюбнер завърши презентацията си с идеята, че има процедури, които в момента са в процес на оценка, но подадените проектни предложения надхвърлят значително бюджета на програмата. Ако от резервния списък имат проекти, които отговарят на изискванията, идеята е Управляващият орган да може да

ги договори. И обратното. По всички мерки се прекратяват договори, освобождават се средства от проведени процедури по ЗОП. Предложението на Управляващия орган е Комитетът да съгласува и одобри решението след приключване на оценката. Ако има одобрени проектни предложения, но няма достатъчен бюджет да се финансират то те ще бъдат в резервния списък, от свободните средства да финансират резервните проекти и с остатъчния бюджет да отворим приема.

Д-р Василева обяви своята цел за това как трябва да бъдат последните приеми с остатъчния разполагаем бюджет. Ако има освободени средства до момента на отваряне на приема, то би трябвало да се приема с целия разполагаем бюджет. В момента са в процес на оценка няколко процедури. Д-р Василева отбелязва, че по мярка 2.3 и мярка 5.4 са подадени и са в процес на оценка повече проектни предложения от разполагаемия бюджет към конкретния прием.

Предложението на Управляващия орган е Комитетът да съгласува и одобри решението след приключване на оценката. Ако има одобрени проектни предложения, но няма достатъчен бюджет да се финансират ще бъдат в резервния списък, от свободните средства да се финансират резервните проекти и с остатъчния бюджет да бъде отворен приема.

Бе отбелязано, че в момента тече прием по мярка 6.3. Там също е възможно да дойдат повече проектни предложения.

Беше повдигната дискуссия, в която **г-н Пашов** отговори на горепосочените теми с възклицание, че таванът сложен за нови производители е висок. Той дава своята теза, че няма как новите производители, които тепърва навлизат в бранша, да усвояват толкова голям бюджет и да произвеждат голямо количество риба. На събитието, той апелира възможността от това таванът за новите производители да бъде намален. Също така, изрази учудване защо таванът в преработката остава толкова висок. В продължение на няколко минути се проведе дискуссия, в която **г-н Стоян Котов** напомни това, че съоръженията в преработката са по-скъпи при оборудване на поточни линии поради изисквания. **Г-н Теодор Дечев**, Асоциация на индустриалния капитал бе съгласен с предложението направено по-рано за БГ Фиш и за разширяването му.

Г-жа Таня Хубенова не бе съгласна с **д-р Пашов** и зае позицията, че аквакултурата дава продукция, а рибопреработвателните предприятия имат социален ефект - създаването на работни места. Затова тя счете за правилно пренасочването на средства в тази мярка.

Г-н Пашов дискутира мнението си за против как модерното аквакултурно стопанство няма нужда от повече средства. Според него намаляването на тавана, би довело до възползването от повече бенефициенти. По време на коментарите Стоян Котов изказва, че над 20 млн. лв. ще отидат за модернизация на съществуващи стопанства.

Д-р Василева подложи на гласуване изменението на ИГРП за 2020 г. на ПМДР. ИГРП за 2020 г. беше единодушно одобрено от членовете на КН на ПМДР.

Комитетът за наблюдение реши:

Одобрява изменението на Индикативната годишна работна програма за 2020 г. по Програмата за морско дело и рибарство 2014-2020 г.

След кратка почивка, заседанието продължи с

ЧЕТВЪРТА ТОЧКА ОТ ДНЕВНИЯ РЕД:

Представяне, обсъждане и одобряване на предложеното изменение на критериите за подбор на проекти

Думата беше дадена на г-жа **Антоанета Хюбнер** да представи изменението на критериите за подбор по мерки по ПМДР. Тя обясни, че при изменението на критериите за подбор по мерки по ПМДР са засегнати 7 мерки от общо 23. първото изменение е било свързано с мярка 1.5 - подменени два критерия, като са синхронизирани с критериите за иновации, съдържащи се и в мярка 2.1. Мярка 1.6 била засегната в максималния размер на БФП. Тя отправи предложение, предвид целевия прием за събиране на отпадъци в морето, максималният праг да от 450 хил. бъде намален на 200 хил. лв. за проект. Добавя се и още един критерий, свързан със събирането на отпадъци в морето. Следващата мярка, която коментира бе 1.8. Добавен е нов критерий - кандидатът до настоящия момент да няма одобрен или изпълнен проект по мярка 1.8. Идеята била да се получат по-голям брой точки - 30 така се дава възможност на кандидати, които до този момент не са имали възможност да се класират и да получат финансиране, сега да имат тази възможност.

Следващата промяна е по мярка 1.2 – иновации в аквакултурата. Беше променен максималният размер на БФП. Това е свързано с редуцията на бюджета – от 350 хиляди на 200 хиляди.

Изравнени са критерий 1 и критерий 2 с мярка 1.5 иновации (за България или надхвърля пределите на страната). За втория критерий – технологията е валидирана в лабораторни условия, валидирана в релевантна среда, демонстрирана в релевантна среда, доказана е в производствени условия, завършена и сертифицирана система и съществуваща система, доказала се в производствени условия със съответния брой точки.

Следващата промяна касае критерий 4 – проектното предложение, свързано с иновация, водеща до ефективно използване на ресурсите или намаляване на енергийното потребление. Бяха дадени 155 точки.

По следващия критерий има малко разширение – разработване и въвеждане на пазара на нови видове аквакултури (местни видове, неизползвани до настоящия момент за интензивно отглеждане и развъждане или неместни видове с добър пазарен потенциал).

Последното изменение е по последния критерий. Бе добавено, че „проектът се изпълнява от научна или техническа организация или в партньорство с такава организация. Променя се и общият брой точки във връзка с различните промени – от 95 на 100.

Следващата промяна касае мярка 2.2. Свързана е с промяната в максималния размер на допустимостта за едно проектно предложение – от 850 на 550 хил. лв. за сектор „Големи проекти“. Променя се тежестта на иновациите в стопанството в сектор „Малки проекти“. Редуцираха се бюджетите по двете мерки за иновации. Управляващият орган пое ангажимент и към Комисията – да сложи по-голяма тежест и да подкрепи иновациите в стопанствата. Този критерий се променя във всички мерки откъм тежест на точки. От 10 точки за иновации в стопанството се променят на 25 точки. Общият брой става на 100. В сектор „Големи проекти“ се променя тежестта на критерия, свързан с иновациите в стопанството. Това рефлектира и върху общия брой точки.

Следващата промяна засяга мярка 2.3. В него е променен максималният праг за едно проектно предложение и бе редуцирано от 850 на 550 хил. лв. За да се подкрепят иновациите, се въведе нов критерий – „иновации в стопанството“. Бе дадена тежест 20 точки и общият брой на точките се променя.

Мярка 5.4 – чл. 69. Няма въведени нови критерии, променена беше тежестта на различните критерии по т. 1, 2, 3, 6 и 7, а в критерий 8 (преработването) е добавена още една възможност – оползотворяването на странични продукти. Черната мида е изтрита, защото в новия маркетингов доклад от 2018 г. няма свръхпроизводство. По мярката се променя и общият брой точки.

Изменението по последния критерий е по мярка 6.3. На предишното заседание на Комитета бе обмисляно, че това е целият бюджет по мярката, гласува се за втори прием максимален таван 400 хил. лв. за един проект. Това беше остатъчният бюджет. Прехвърлянето стана с още 1,5 млн. лв. към тази мярка и предстои нов прием. Въведено бе ново предложение касаещо се за всички следващи приеми да се запази този максимален праг от 400 хил. лв.

След презентацията, **д-р Василева** даде възможност за коментари.

Г-жа Атанаска Колева, МОСВ посочи, че през 2016 г. Министерският съвет е одобрил *Насоки за интегриране на политиката по околната среда – изменение на климата*. Съгласно този документ един пакет от мерки трябва да се прилага от всички програми, които да подпомогнат изпълнението на тяхната политика като хоризонтална политика, която не може да бъде осъществена само от едно ведомство. Съгласно този документ по всички представени мерки има формулирани критерии, които да дават предимство на проектите, допринасящи за политика. Становището което бе изразила в този момент, както и на предходните заседания е там, където се счита, че е приложимо да бъдат включени тези критерии, това да бъде направено. Беше добавено също, че отскоро в МОСВ функционира звено за управление на Националната приоритетна рамка за Натура 2000, което би могло да подпомогне този процес с необходимата експертиза при формулирането на критерии, а също и при оценката и проследяването на изпълнението на проектите. Добави, че изцяло може да се разчита на тяхната помощ.

Г-н Янко Янков възрази, че това тотално променя логиката и мисленето относно мярка 6.2.

Г-жа Атанаска Колева допълни, че логиката на Насоките за интеграция не е да се насочват средства определени за една политика към друга, а да се даде предимство на проектите по различните програми, които имат по-голям принос и към природозащитната политика. Например когато се изграждат/ ремонтират сгради по програма „Региони в растеж“ да се предвидят зелени/ бели покриви, да не се допуска оформяне на зелени площи с инвазивни видове и др

Според **г-н Янков**, Плановите за управление касаят защитените територии. Защитените територии в Черно море били две, по Натура 2000 са 8. Приети са като финализиран вариант от Европейската комисия. Тази програма от мерки релевантно отива към мярка 6.2. Той не вижда основателни причини да бъдат търсени планове за управление, за търсене на възможности по смекчаване натиска или подобряване условията на риболов, опазване на биологичното разнообразие и т.н.

Атанаска Колева подчерта че към момента има налични планове за управление само за 7 защитени зони от Натура 2000 за опазване на диви птици. За останалите зони тепърва тяхното разработване тепърва предстои. Като конкретен пример за прилагане на Насоките за интеграция на ПОС и ПИК чрез ПМДРтя посочи мярка 1.1 – диверсификация и нови форми на доход по която приоритетно могат да получават финансиране собственици ползватели на водни обекти в защитени зони от мрежата Натура 2000. Присъстващите колеги би трябвало да преценят дали е възможно да се включи такъв критерий, съгласно правилата за изпълнение на програмата.

Според следващия коментирал – **г-н Стоян Котов**, това не били уместни данни по Натура 2000. Господин Котов смята, че предоставената до момента информация е била свързана с хоризонтален подход, който МОСВ е предлагал винаги.

В следващите минути **г-жа Таня Хубенова** изрази несъгласието си по мярка 2.1, касаеща хуманното отношение към животните. **Стоян Котов** одобри коментара отправен от г-жа Хубенова относно животните. Той предлага увеличаването на тавана да бъде 120 точки.

Г-н Тачо Пашов започна коментарите си по различните мерки, като бе започнал с мярка 2.1. За тях стана ясно, че остава неясен мотивът защо трябва да се променят критериите за подбор, като се присъединяват за термина „иновация“. Трябвало да всички да имат единно становище. Това не подлежало на съмнение. Той уточнени, че на дебата в Рибарската комисия в парламента за аквакултурата, една уважавана от него представителка на Комисията е казала, че не била съгласна с рециркулационните системи, защото за да се хранят рибите в затворени системи е нужно рибно брашно, което се добива от диви риби. Всички унищожавали този природен ресурс, за да се направи рибно брашно и да се хранят с други риби в рециркулационна система. По този въпрос и той е на същото мнение. Според него правилно е задраскана точка 2 – премахване на методи за подобряване на хуманното отношение към животните. Това било така, защото рибата каракуда, дори замразена за няколко дни, когато бива размразявана тя оставала жива. Според някои природозащитници това било нехуманно отношение, но тези риби и в природата изпадали в такава летаргия. За точка 4 биха могли да попаднат видове, които липсват

в доклада. Там са основно видовете, които присъстват на пазара. Ако има вид, който не присъства на пазара, съответно не попадал. По т. 5 – „проектът се изпълнява – задраскани са били „партньорството на оператор в сектор „аквакултура“, а били оставили само „технически и научни организации“. Идеята била научните организации, които правят иновации, да ги насочват практично в аква културния сектор и да работят съвместно. Беше споменато, че няма свръхпроизводство на черната мида. Никой не е питал за доклада от 2018 г. За предишния доклад юридическото лице, което го изработи, правил допитвания до рибните производители. Имало е срещи. Сега не се знаело кое е перспективно и кое не. Според статистиката колко производствени мощности има за черната мида и на какъв капацитет работят, оказало се, че има капацитет за два или три пъти повече производство към момента, без да се инвестира нищо. Статистиката била в ръцете на изпълнителния директор на ИАРА. Той трябвало да каже дали има възможност мощностите да произвеждат повече или няма. Тяхното становище е, че има. Имало две-три фирми, които работят, и тяхната продукция е насочена предимно за износ. Ако за тях това било приоритет, тогава да бъдат извадени от този списък. Той бил учуден от критерият за иновациите, който се прилагали за малките проекти. Още когато са били обсъждани критериите за подбор при малките проекти, тяхната идея била те да се случват бързо и да се закупуват неща, които биха трябвали на момента. Ако трябвало – два пъти да се отворят в годината, но не да имат дълъг прозорец на затворена мярка, защото те не желаят да кандидатстват в момента. Още на първите две заседания, когато са гласували за критериите г-н Пашов не бил наясно относно приемът на критериите. Техният отговор бил, че това са техни критерии с оглед техните приоритети. Той подчертал намаляването на тежестта на преработване на собствена продукция. Той не е съгласен с това.

Другият проблем, който г-н Пашов смятал за актуален били тол таксите, защото досега транспортирането на жива риба водела до транспорт на 50% вода. По-нататък нямало как да си позволят това и всеки ще кара рибата на лед, но за това трябва да имат БГ-номер, а такъв номер се дава само на рибопереработвателно предприятие. Може би се смята, че от тази година шарано-производителите ще проявяват голям интерес и ще кандидатстват поне само за първична обработка на рибата. Те няма да правят грандомански проекти, но за да си продават рибата и да я доставят, ще бъдат длъжни заради влизащото законодателство да свършат това.

Г-н Николай Кисъев от Съюз на стопанската инициатива се съгласи с г- н Пашов, поради правилната идея да бъдат стимулирани потреблението и малките фирми.

Г-жа Снежана Манчева, директор на Института по океанология, изрази на събитието научната си гледна точка относно иновациите в аквакултурите.

Г-н Тачо Пашов призова науката, която би могла да се занимава с нуждите на бизнеса да дойде при тях.

Г-н Котов бе следващият, който даде поясненията си относно черната мида, при която критерият би могъл да бъде преразгледан. Относно проектите, той се изказа, че навсякъде са сложили иновации в производствените мерки. Г-н Котов подчерта, че

критериите са за ранкиране, а не за допустимост. Той отправи предложение към членовете на Комитета за наблюдение да бъдат възстановени 30 точки по мярка 5.4 за преработка на собствено производство. Общият брой на точките би могъл да стане 110 и ще се възстановят по предишният им вид. Господин Котов благодари на г-н Кисьов за коментара по отношение на пунктовете за първа продажба, защото това бил механизъм, по който можело да се направи първична преработка на място. Програмата е допускала това.

В същото време бе взета думата от **г-н Тачо Пашов**, който зададе въпрос към присъстващите дали има представители от МЗХГ, Агенцията по храните или хуманно отношение към животните, който би могъл да даде компетентни отговори дали в тяхното законодателство има понятие „обичайни практики в аквакултурата“. Той призова за компетентен отговор, понеже не бе видял никъде в документите „пункт за първична продажба на риба от аквакултура“.

Г-н Кисьов веднага спомена, че пунктовете за първа продажба не подлежали на регистрация. Според **г-жа Хюбнер** пунктовете според процедурите по мярка 2.2 и мярка 2.3 допускали такъв разход и изисквали регистрация по чл. 12 от Закона за храните. Това са пунктове, в които се търгувало и продавало храна, предназначена за консумация от хора. Те се водели като вид търговски обект по Закона за храните. Това не било преработвателно предприятие. Издавало се удостоверение по Закона за храните, чл. 12, където ясно бил описан обектът и каква дейност извършвал. **Г-н Тачо Пашов** зададе своя въпрос дали БГ Фиш имат номер. **Г-жа Хюбнер** веднага отговори положително. В регистъра на БАБХ можело да се види ясно тази информация.

Г-н Ивайло Симеонов от МЗГХ набързо отбеляза, че нямало колонка БГ номер.

Г-жа Таня Хубенова се върна на темата относно хуманното отношение към животните. Тя предложи да бъде възстановено това. В следващите няколко минути тя даде отговор на господин Пашов относно темите, обсъждани по-рано.

Г-н Нелко Йорданов от Местна инициативна рибарска група Шабла-Каварна-Балчик даде своят коментар по мярка 1.8 „Рибарски пристанища, кейове за разтоварване, рибни борси и покрити стоянки за лодки“. Той подкрепи идеята на Управляващия орган за пренасочване на ресурс за отваряне на тази мярка, защото инфраструктурата, която обслужвала техния риболовен флот била в изключително лошо състояние, с изключение на последните построени съоръжения. На миналото заседание, той поискал визия на държавното предприятие „Рибни ресурси“ в краткосрочен и дългосрочен план, за да бъде разбрана политиката на това предприятие - стратегическо за Българския риболовен флот. В края на изказването си, той подкрепи д-р Пашов относно тежестта на критерия за собствена продукция.

Г-н Ивайло Симеонов се включи в дискусията относно местата за разтоварване, които били само за котираните видове – калкан. Пристанищата от 8 станали 10, и то със специално разрешително. За другите видове нямало определени места за разтоварване. Такива пристанища имало само за калкана.

Г-н Котов веднага напомни, че темата била насочена към дребно-машабния крайбрежен риболов и към финансиране на стоянки за лодки по смисъла на Закона за морските пространства.

Г-н Нелко Йорданов зададе своя въпрос относно този период до края на второто тримесечие ще бъде ли приет закон, който се бавил доста време. Освен това критерият за кандидатстване можело ли да бъде с регистрирано такова съоръжение или можело да бъде регистрирано при искане за окончателно плащане. **Г-н Котов** изясни, че мярката е свързана с модернизация и изграждането на нови съоръжения.

Председателят, **д-р Лозана Василева** подложи на гласуване предложеното изменение на критериите за подбор по мерки по ПМДР. Предложението бе прието от всички присъстващи, с изключение на един въздържал се.

Комитетът за наблюдение реши:

Одобрява изменението на Критериите за подбор по мярка 1.5. Иновации, свързани с опазването на морските биологични ресурси, мярка 1.6. Опазване и възстановяване на морското биологично разнообразие и екосистеми и компенсационни режими в рамките на устойчивите риболовни дейности, мярка 1.8. Рибарски пристанища, кейове за разтоварване, рибни борси и покрити лодкостоянки, мярка 2.1. Иновации, мярка 2.2. Продуктивни инвестиции в аквакултурите, мярка 2.3. Насърчаване на нови производители на аквакултури, развиващи устойчиви аквакултури, мярка 5.4. Преработване на продуктите от риболов и аквакултури по Програмата за морско дело и рибарство 2014-2020 г.

Заседанието продължи с

ПЕТА ТОЧКА ОТ ДНЕВНИЯ РЕД:

Представяне на възможностите за използване на финансов инструмент по ПМДР

Д-р Василева даде думата на **д-р Петкан Илиев** - преподавател по макроикономика в УНСС и представител на „Европул консултинг“, на който е възложена актуализацията на предварителната оценка за прилагане на финансовите инструменти за програмния период 2014- 2020 г.

Д-р Петкан Илиев започна да коментира мотивите, които наложили тази актуализация и рамката след актуализацията. Уточни причините на наложените актуализации. Повдигна темите относно финансовите инструменти. Най-подходящите за прилагане според него финансови инструменти са гаранциите и заемите, въпреки че дефинирането на финансовите инструменти имали по-широк аспект. Там се включвали инвестиции в собствен капитал и квази собствен капитал. На този етап тяхното разработване не е препоръчително по отношение на ПМДР. Той даде препоръките си за бъдещия програмен период на втория елемент на финансовите инструменти (заемния) да се обърне повече внимание да се разработи т. нар. инструмент, свързан с микрокредитите от гледна точка на това, че когато правила първоначалната оценка се оказало, че преобладаващата част са дребните и малките предприятия, при които достъпът до финансови услуги е много по-ограничен. Конкретно по отношение на актуализацията можело най-големият относителен дял от

видовете финансови инструменти да заема заемният. Това били кредитите – около 3 млн. лв., в които е предвиден и гаранционният финансов продукт около 2,4 млн. лв. Когато се използвали тези финансови инструменти, процентът на финансиране от програмата бил по-малък, което давало възможност приносът на частния сектор да бъде значителен. Било добре и трябвало да се види показателят за изпълнението на т. нар. лостов ефект, който показвал, че допълнително привлеченият ресурс бил значително по-голям. По методиката на неговото изчисляване е 1,53.

Г-н Пашов веднага коментира, че няма яснота по въпроса с финансовите инструменти. **Д-р Илиев** даде пояснение за това, че имало 11 млн. лв. от старата програма, които са запазени и ще бъдат прехвърлени и използвани в новата програма. Гаранционният фонд все още работил.

Председателят, **д-р Лозана Василева** поясни, че парите от старата програма се управляват от Гаранционния фонд. Те нямамо как да се загубят и ще продължат да се управляват от Гаранционния фонд. Фондът на фондовете била съвсем друга институция, на която г-н Георгиев бил изпълнителен директор и ще управлява въпросните 5 млн. лв., които били одобрени с прехвърлянето в предходната точка по настоящата програма. Различни били инструментите от различните управляващи.

След това изказване тя даде думата на **г-н Александър Георгиев** – изпълнителен директор на Фонд мениджър на финансовите инструменти в България ЕАД.

Г-н Георгиев в началото на презентацията си направи уточнение, че за първи път Фондът на фондовете присъствал на заседание на Комитета за наблюдение по програмата. Той отчете нуждата от повишаване на жизнеспособността и устойчивостта на предприятията в сектора. Той подчерта на заседанието, че финансовите инструменти се изпълнявали на базата на предварителна оценка. Тази оценка била установила съответните дефицити и необходимост от интервенции в сектора. Отрази различните фактори по отношение на демографията - застаряване и липса на приемственост сред работещите в сектора, липса на квалифицирана, а често и неквалифицирана работна ръка, развитието на Единния пазар. Отчете и механизма по гарантиране от предходния период да бъде продължен и бъде прилаган. Предвиждало се продължителност на кредити - между 12 и 120 месеца, като максималната сума на покритието да достигне до 1 млн. лв. Заемите със споделяне на риска щели да бъдат предоставяни както самостоятелно, така и в допълнение към финансирани с безвъзмездна помощ проекти. Продължителността била минимум 12 месеца, за оборотни кредити максималният срок - до 60 месеца, а за инвестиционни – до 120 месеца. Тук се предвиждали максимален размер на финансирането до половин милион лева за инвестиционни кредити, а за оборотни кредити – до 30% от размера на инвестицията, за която се отнасят. Според очакванията му трябвало до края на първото тримесечие на тази година да се подпишело Споразумение за предоставяне на средствата с Управляващия орган. След това до края на годината да се проведе процедура съгласно Закона за обществените поръчки за избор на финансов посредник. Имал предвид търговските банки. Надява се първите сключени договори за финансиране да бъдат факт през 2021 г., вероятно второто тримесечие. Периодът за отпускане на финансиране чрез финансови инструменти приключвал на 31 декември 2023 г.

Г-жа Адамова подчерта, че административните въпроси, възможностите за реализация, структурата на финансовите инструменти директно се управляват от Управляващия орган с Междинното звено. Интересува се как точно ще функционират нещата, тъй като в този случай надзорната роля остава за Управляващия орган, ако финансовите инструменти се делегират на Междинното звено. Тя подчерта, че главата за финансовите инструменти на оперативната програма трябва да бъде актуализирана, след като те се включат в този програмен период. Трябва да има ясно обяснение и обосновка как се планира тяхното използване и за какви точно мерки.

Г-н Георгиев подчерта, че е важна оценката и актуализираната такава да даде доста информация по отношение на това какви финансови продукти да бъдат приложени. Той отново спомена целта да се направят настройки на инструментите, те щели да проведат пазарни тестове, на които да срещнат потенциалните техни посредници.

Г-н Янко Янков зададе своя въпрос относно проекти в обществена полза, където имало финансиране 100%, където официалният бенефициент бил от неправителствения сектор. В предишния период неправителствения сектор бил изваден от възможността да ползва фонда.

Г-н Георгиев се обоснова, че критериите, които се обсъждат към настоящия момент, лягали върху основната разлика между безвъзмездните средства и финансовите инструменти. Средствата предоставени за финансови инструменти подлежали на възстановяване. От тук следвало, че всички проекти, които ще бъдат финансирани по този начин да бъдат жизнеспособни и да осигурявали някаква възвращаемост, за да може средствата в някакъв момент да бъдат възстановени. По отношение на допустимите кандидати – все още не били коментирали темата или може би тя е предмет на допълнителна дискусия, но със сигурност сумите, които бяха споменати на приема, имал предвид той тези над 5,4 млн. лв., били предназначени за финансиране по допустими мерки от програмата.

Д-р Лозана Василева благодари на участвалите в дискусията и уточни, че тази точка не се нуждаела от гласуване.

Срещата продължи с

ШЕСТА ТОЧКА ОТ ДНЕВНИЯ РЕД

Представяне на отчета на Годишния план за действие по ПМДР за 2019 г. в изпълнение на Националната комуникационна стратегия 2014 – 2020 г.

Думата бе дадена на **г-жа Красимира Данкова**, за представи изпълнението на комуникационните дейности по ПМД за 2019 г. Тя информира участниците в заседанието за провело се първото годишно информационно събитие в гр. Поморие на 22 юли, както и още общо 12 събития в 7 града в страната. Приоритет са били Варна, Бургас, Ст. Загора, Русе, където се намирили най-много от кандидатите бенефициенти и потенциални кандидати. Имало е комуникации с местните инициативни рибарски групи. Съвместно с ФАРНЕТ са организирали два обучителни семинара, на които се дискутирал напредъкът и проблемите, както и възможните решения, за да можело изпълнението на стратегията да бъде реализирано по най-

добрия начин. Нова дейност, която тя обясни, че не била залегнала до този момент в плана за 2019 г. било изготвянето на печатни и рекламни материали. Разпространили са 1000 брошури, както и достатъчно рекламни материали сред потенциалните кандидати и бенефициенти по програмата. Нова дейност в комуникационния план е и извършването на публикации в печатни медии. През 2020 г. са направени 85 публикации в 6 печатни издания.

Изразходваните средства за изпълнението на комуникационния план за 2019 г. възлизали на 260 хил. лв.

Заседанието продължи със

СЕДМА ТОЧКА ОТ ДНЕВНИЯ РЕД

Представяне на концепция на Министерството на земеделието, храните и горите по мярка 5.3 „Мерки за предлагане на пазара“

Г-н Андрей Нестеров предложи идеята си за промоционална кампания да бъде концентрирана в двата сезона – летния и есенния, като бъдат организирани два фестивала, които да могат да запознаят широката общественост на България по същество с производителите, браншовите организации и с производството на продукти от риболов и аквакултури. Той предложи двата периода да бъдат през юни - август и през октомври - декември. Според него най-разумно е да има участие от браншовите организации от сектора. Градовете, които предложи той в тяхната концепция за промоционалната кампания, са били съобразени с техните традиции в производства от риболов и аквакултури, както и градове, които нямали пряк досег. Друга много важна част от тяхната концепция била с цел популяризирането на тази промоционална кампания да се направят видео продукции, видеа от всеки град от лятната и есенната програма, както и да се направят специални промоционални визитки, които да представят сектора, браншовите организации и те да бъдат използвани в социалните мрежи. Кампанията трябвало да има сериозно присъствие в интернет. Специално трябвало да се менажират страници във Фейсбук и другите мрежи, които да ползват видео-съдържанието.

Г-н Николай Кисьов даде първи коментар по темата - според него трябвало да се добавят към кампанията градове в Северна България, защото фигурирали само Русе и Силистра. Той смята, че Плевен, Велико Търново, Видин и Монтана трябва също да намерят място. Централна и Северна България оставали изолирани.

От присъстващите беше пояснено, че Велико Търново било включено във втората част от кампанията. Веднага господин Кисьов уточни, че имал в предвид първата част, а не втората от събитието.

Г-н Тачо Пашов изрази одобрението си относно кампанията. Бе последван и от **г-жа Моника Адамова**. Тя отбеляза, че очаква ниското потребление на риба според данните към момента – 7,4 кг. на човек на година да се увеличи. Средната стойност за Европейския съюз е 24 кг. на година на човек. Според нея, важно е инициативата да се насочи към всички региони, които не са включени. Според нея трябвало да се

акцентира върху успеха на различните проекти и кампании. Тя смята, че тези неща би трябвало да допринасят за успеха на България.

Заседанието продължи с

ОСМА ТОЧКА ОТ ДНЕВНИЯ РЕД

Напредък при подготовката на програмния период 2021-2027 г.

Думата бе дадена на **г-жа Евгения Черкезова**, която представи информация за напредъка в преговорите на ниво Европейски съюз по предложението за Регламент за Европейски фонд за морско дело и рибарство. Първият политически триалог между Европейската комисия, Европейския парламент и Съвета по предложението за регламент се е провел на 19 ноември 2019 г. Целта била да се извърши първо обмен на мнения относно позицията на Европейския парламент и на Съвета, без да се договаряло и представят по същество двете позиции. Най-важното било, че по времето на този първи политически триалог било договорено преговорният процес в рамките на диалога да бъде под формата на тематични блокове, като структурата на текста на регламента, която щяла да подлежи на обсъждане да бъде разделена на части.

Тематичните блокове за преговори били: Блок 1 – структура на фонда „Програмиране и мониторинг“; Блок 2 – цели и условия, свързани с риболовния флот; Блок 3 – други мерки и цели при споделено управление; Блок 4 – пряко и непряко управление; и Блок 5 – бюджет. Председателството планирало да приключи преговорите по Блок 1 до 4 март и да започне преговори по блок 2.

Г-н Тачо Пашов коментира, че препоръките, които са дали и при предишните преговори, така и при тези били: от тези, които преговарят за финансовата част, да искат повече финансови средства. Борбата била за финанси. Преговарящите щели да бъдат подплатени с информация какво са били усвоили и какво били произвели, но трябвало някаква борба. Хората не трябвало да отиват там пасивно, а да знаят, че защитават националния интерес. Според него до този момент и в предишната оперативна програма, и в началото на тази оперативна програма всички фирми или лица, които били изготвяли тези документи ги канели на среща като сдружения. Посещавали са ги и на място, за да видят как се произвежда, какво се произвежда, какви са трудностите на тези хора. Питали са ги какви са проблемите с Управляващия орган и с разплащателния орган. Той отпрати препоръка в състава на Комитета за наблюдение да се включат представители от Агенцията по храните, като държавен орган, който разрешава и контролира аквакултурата. Според него трябва да има и представители на басейновите дирекции, предвид проблемите които възникват при кандидатстване - за язовирите, за язовирна стена и т. н. Настоява за тяхното участие в Тематичната работна група за изготвяне на програмата за периода 2021-2027 г.

Г-н Стоян Котов даде съгласието си по осигуряване на максимална представителност на компетентни органи.

Г-н Пашов изрази недоволство, че в част от изпратените документи има текстове на английски език. Предвид това, че много хора се затрудняват с езика той призова

документите, които ще се получават в бъдеще за заседания на Комитета за наблюдение и за Тематичната работна група да бъдат на български език.

Г-н Котов изрази предположение, че г-н Пашов вероятно коментира шаблона на програмата, който се тегли автоматично от системата SFC2014 и не подлежи на превод. Уточни, че реално на английски език са единствено наименованията на секциите на програмата, но тя така се сваля от системата.

Г-жа Адамова коментира, че трябвало бързо да се действа през 2020 г. относно подготовката и целият процес. Тя смята така, защото работна група имало, но нямало все още осъществена среща. Тя отправи предложение към Управляващия орган тясно да следял новата „Зелена сделка“ на Европейския съюз. Всички приложими оценки по околната среда били представени на Европейската комисия и трябвало да се завършат преди подаването на самата оперативна програма. Трябвало да се сътрудничи много тясно със заинтересованите страни от сектора, да имало оперативна програма, която да е добра за България, за Европа, за всички участници, когато се създавал такъв документ.

Поради изчерпване на точките от дневния ред, **д-р Лозана Василева** благодари на всички присъствали участници и пожела една по-успешна 2020 година и закри заседанието.